

Metodyka zwalczania omacnicy prosowianki występującej na kukurydzy cukrowej przy wykorzystaniu sygnalizacji pojawienia się szkodnika

dr Piotr Szafranek

Opracowanie przygotowane w ramach **zadania 1.15**

„Aktualizacja istniejących i opracowanie nowych integrowanych programów ochrony roślin warzywnych przed szkodnikami jako podstawa nowoczesnych technologii produkcji warzyw”

Programu Wieloletniego

„Rozwój zrównoważonych metod produkcji ogrodniczej w celu zapewnienia wysokiej jakości biologicznej i odżywczej produktów ogrodniczych oraz zachowania bioróżnorodności środowiska i ochrony jego zasobów” finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Skierniewice 2014

Gatunek: Omacnica prosowianka (*Ostrinia nubilalis* HBN.)

Rząd: Motyle (Lepidoptera)

Rodzina: Omacnicowate (Pyralidae)

Opis szkodnika

Omacnica prosowianka jest motylem nocnym należącym do rodziny omacnicowatych (Pyralidae). U osobników dorosłych tego gatunku dość wyraźnie zaznaczony jest dymorfizm płciowy tzn. samice wyglądają inaczej niż samce. Przednie skrzydła samic są barwy jasnobrązowej z ciemnymi brzegami i dwoma falistymi liniami poprzecznymi. Pierwsza para skrzydeł samców ma natomiast ubarwienie brunatne z jasnymi przepaskami. Samice są nieco większe od samców, długość ich ciała dochodzi do 15 mm, podczas gdy samce osiągają maksymalnie 12 mm długości. Gąsienice dorastają do 25 mm i mają najczęściej ubarwienie cieliste, ciemniejsze od strony grzbietowej, z słabo zaznaczonymi brązowymi plamkami w zależności jednak od przebiegu pogody ubarwienie to może ulec zmianie. Poczwarki tego gatunku są barwy brązowej.

W warunkach Polski szkodnik ten ma jedno pokolenie. Stadium zimującym u omacnicy prosowianki są gąsienice. Zimą spędzają w oprzędach w nasadowej części pędów chwastów grubo-łodygowych oraz resztek poźniwnych roślin żywicielskich. Wiosną przepoczwarczają się i w czerwcu następuje wylot osobników dorosłych. Loty trwają do około 6 tygodni. Motyle najchętniej latają od zmroku do północy. Czynniki ograniczającymi loty jest wietrzna, deszczowa pogoda i temperatura powietrza poniżej 15°C. Samice składają jaja głównie na dolnej stronie liści, w pobliżu ich nerwu głównego. Jedna samica składa średnio około 500 jaj. Są one składane w złożach liczących od kilku do 50 sztuk i pokryte są lepką białawą substancją. Substancja ta chroni jaja przed niekorzystnymi warunkami środowiska i jednocześnie zapobiega osypywaniu się ich z rośliny. Gąsienice wylęgają się po około 7-10 dniach. Początkowo żerują na powierzchni rośliny żywiąc się pyłkiem oraz jęczyczkami i tkanką wewnętrznych powierzchni pochew liściowych. Z czasem, po osiągnięciu odpowiedniego stadium rozwojowego wgryzają się do łodyg i kłob gdzie zachodzi dalszy ich rozwój. We wrześniu gąsienice wgryzają się w podstawę łodygi lub w pierwsze międzywęźle najmniej uszkodzonych roślin i pozostają w tych miejscach na zimowanie.

Gąsienica omacnicy prosowianki

Szkodliwość

Omacnica prosowianka jest polifagiem żerującym na wielu gatunkach roślin dziko rosnących i uprawnych. Motyle żywią się pyłkiem nie wyrządzając żadnych szkód. Stadium szkodliwym są natomiast gąsienice, które odżywiając się powodują różnego typu uszkodzenia i zmiany w roślinach. Na kukurydzy cukrowej są one odpowiedzialne między innymi za zamieranie blaszek liściowych, uszkodzanie kwiatostanów, słabe i nierównomierne wykształcanie ziaren w kolbach, opadanie kolb, przedwczesne zasychanie kolb, wyłamywanie się górnych części lub całych roślin. Uszkodzone przez gąsienice tkanki są także miejscem wnikania do roślin groźnych patogenów powodujących choroby kukurydzy. Wszystko to wpływa na obniżenie zarówno wielkości jak i jakości otrzymywanego plonu. Dodatkowo kolby, w których żerują gąsienice są zanieczyszczone odchodami przez co nie nadają się do sprzedaży.

Wiecha kukurydzy cukrowej uszkodzona przez gąsienice omacnicy prosowianki

Ochrona

Metoda polega na zwalczaniu omacnicy prosowianki w uprawie kukurydzy cukrowej przy pomocy zarejestrowanych do tego celu insektycydów. Termin wykonania zabiegu ustala się w oparciu o sygnalizację pojawienia się szkodnika stwierdzoną na podstawie odczytów z pułapek feromonowych. Proponowana metoda jest uzupełnieniem dla innych powszechnie znanych metod zwalczania tego szkodnika takich jak:

1. Zakładanie plantacji z uwzględnieniem zmianowania
2. Niszczanie chwastów grubo-łodygowych
3. Stosowanie zrównoważonego nawożenia azotowego
4. Niskie koszenie słomy
5. Uprawa odmian mniej podatnych na żerowanie szkodnika

W celu zapewnienia skutecznej ochrony kukurydzy cukrowej przed szkodami wyrządzanymi przez omacnicę prosowiankę zaleca się postępowanie według poniższego schematu:

1. Do monitoringu lotu omacnicy prosowianki zaleca się stosowanie pułapek feromonowych typu „delta” wyposażonych w podłogi lepowe
2. Pułapkę feromonową należy ustawić na polu kukurydzy cukrowej w drugiej połowie maja
3. Przeglądanie pułapki na obecność motyli omacnicy wykonywać dwa razy w tygodniu
4. Dyspenser feromonowy znajdujący się w pułapce wymieniać co 3 tygodnie

5. Należy pamiętać aby podczas umieszczania dyspensera w pułapce nie dotykać go gołymi rękami
6. Podłogę w pułapce wymieniać co 2 tygodnie lub częściej (w przypadku dużego zabrudzenia)
7. Pierwszy zabieg insektycydem przeprowadzić po około 7 dniach od zaobserwowania pierwszych motyli omacnicy prosowianki (lista środków ochrony roślin przeznaczonych do zwalczania omacnicy prosowianki w uprawie kukurydzy cukrowej znajduje się na stronach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi)
8. Bezwzględnie przestrzegać Etykiet – instrukcji stosowania środków ochrony roślin
9. W przypadku wystąpienia w ciągu 6 godzin od momentu wykonania pierwszego zabiegu opadów deszczowych, zabieg należy powtórzyć
10. Drugi zabieg insektycydem przeprowadzić po około 10 dniach od wykonania pierwszego zabiegu (zanim wiechy zaczną pylić)
11. W przypadku wystąpienia w ciągu 6 godzin od momentu wykonania drugiego zabiegu opadów deszczowych, zabieg należy powtórzyć.

Pułapka feromonowa na omacnicę prosowiankę ustawiona w uprawie kukurydzy